

Koliko su *dobri* naši audiosistemi?

Ivan Supek

Na jednoj od prezentacija zvučničkih kutija tvrtke Sonus Faber u Zagrebu koju su održali njihovi zastupnici Media Audio iz Splita dva nesumnjiva poklonika i znalca *high end* audija ušli su u dobro poznatu diskusiju – ukratko argument prvoga bio je *"kada šjećem ulicom i čujem glazbu, ni na trenutak nisam u nedoumici da li čujem pravu stvar ili njezinu reprodukciju kroz ne-znam-kako-dobar audiosistem"*, naspram argumenta drugoga koji je tvrdio *"da ako nas najbolji audiosistemi u trenutku možda i nisu u stanju posve prevariti, to će oni sigurno biti u stanju u skoroj budućnosti"*. Argument me podsjetio na davnu diskusiju s ocem glede pitanja (ne)mogućnosti da računala nadmaše ljude u igranju šaha. Naravno da je moj otac bio u pravu kada je tvrdio da oni to neće moći činiti na način kako to velemajstori čine - intuicijom i maštom, no bilo je točno i moje predviđanje da će oni to "brute force" metodom ipak postići do kraja XX. stoljeća. Slično je i s dvokanalnom reprodukcijom zvuka koja je ovdje bila predmetom diskusije i koja *per se* ne sadržava i ne može sadržavati dovoljno informacija za potpuno vjernu reprodukciju glazbe.

Naime, dvokanalnim zapisom nemoguće je zapisati sve prostorno-vremenske informacije, pa je upravo to po čemu "prevaru" još uvijek možemo relativno lako i razotkriti. Dakle, ne radi se tu više o problemima koji se odnose na davno preboljene "dječje bolesti" audioreprodukcije - dinamiku ili mikrodinamiku, frekventni opseg, distorzije i slično, već se radi o sljedećoj skupini daleko finijih odrednica koje se uglavnom odnose na prostorno-volumensku definiciju instrumenta ili grupe instrumenata te na eksplikaciju vremenske strukture reproduciranog glazbenog signala. Čest primjer koji navodim i koji sjajno ilustrira problem je nemogućnost vjernog zapisa žagora veće skupine ljudi u većoj prostoriji dvokanalnom tehnikom, a da smo poslije slušajući, bilo preko zvučnika, bilo slušalice, u stanju fokusirati ili bolje rečeno izdvajati i razaznati što govori pojedina osoba ili pratiti razgovore izdvojene skupine osoba iz opće buke. To možemo *u živo* naravno s lakoćom - "prisluškovati", tj. biti "socijalno informirani", no kod dvokanalne reprodukcije to će za nas ostati samo šum iz kojeg ne možemo izvući željene informacije jer ih jednostavno niti nema. Naravno, upravo je riječ o situaciji u kojoj već spomenuti osnovni parametri zvuka (dinamika, frekventni opseg, itd.) niti nisu odveć zahtjevni, pa time ni bitni za ovu diskusiju. No sve ono "ostalo" jest, i tu se naš uobičajeni stereo zapis pokazuje bitno manjkavim i nesavršenim. Neću ulaziti u diskusiju koliko kanala je zapravo potrebno za vjeran zapis i kakve kvalitete oni moraju biti jer to nije relevantno za argument koji nastojim ovdje iznijeti; iako je fer napomenuti da naše znanje psihoakustike u trenutku niti ne može dati jednoznačan odgovor na to pitanje.

Što se mene osobno tiče, kad vikendom ipak nađem vremena i upalim moje drage "lampice" te stavim ploču na gramofon, u stanju sam u

potpunosti uživati u glazbi, pa čak i u velikoj simfonijskoj glazbi. Naravno da reprodukcija zvuka nije ni blizu onome što čujem na koncertu, ali ja *uživam* u glazbi, i to je ono bitno. Priznajem, u stanju sam to činiti - *uživati*, i kad slušam glazbu u svom autu sa sasvim običnog audiosistema. U čemu je kvaka? Tko je onda zapravo u pravu? Odgovor je zapravo vrlo jednostavan. Nisu bitne naše uši ili audiosistem, nego naš mozak, a on je u stanju čuda činiti. On je, ako mu to dopustimo, a u tome i jest poanta, u stanju nas "prenijeti" u koncertnu dvoranu, na omiljenu plažu na moru ili u davno proživljeni događaj - *sanjati* se može i budan. Dakle, bitan je naš *stav* kad prilazimo našem sistemu za reprodukciju glazbe - da li mu pristupamo sa željom da budemo "prevareni" i uživamo u glazbi ili tek upražnjavamo "radni" posjet s namjerom da nešto analitički poslušamo, ocijenimo ili unaprijedimo. Legitimno je oboje, no moj problem je u tome što su neki audiofilni stalno u ovom drugom modalitetu, pa zgrčeni sjede na rubu stolca i pažljivo oslušuju kad će im audiosistem prirediti slijedeću "nepodopštinu" preslušavajući po ne znam koji puta (pre)dobro poznat jedan te isti nosač zvuka. O uživanju u glazbi ili širenju glazbenih horizonata naravno nema ni riječi. Daleko mi je draži modalitet koji koriste glazbenici koji uglavnom "mogu živjeti" s bilo kakvim audiosistemom. Ukoliko pri tome svoje skromne financijske resurse koriste za proširivanje vlastite diskoteke, zaista im se nema što prigovoriti. (Treba ipak napomenuti da ako je sistem "odveć loš", to će uvelike otežati upoznavanje s posve novim ili/i jako složenim glazbenim djelima pa stoga ja uvijek preporučam i glazbenicima razumnu ravnotežu između *hardwarea* i *softwarea*.)

Dakle, pravo pitanje nije koliko su dobri našu audiosistemi već koliko nam omogućavaju da mi uživamo u glazbi, a za to smo daleko više odgovorni

mi sami nego naši audiosistem. Prema tome, svatko treba naći svoju osobnu mjeru i glede načina slušanja audiosistema i glede njegove kvalitete, čitati cijene. Ukoliko bi me neki mlađi čitatelj upitao za savjet, rekao bih da o boljem audiosistemu ne treba ni razmišljati dok ne (sa)kupi barem stotinjak nosača zvuka, a dok ih ne sakupi barem tisuću, cijena cjelokupnog audiosistema ne bi smjela prelaziti cijenu njegove diskoteke. Kad sakupite tisuću i više nosača zvuka, ulazite u fazu "izbirljivosti" i dopušteno vam je malo se "iživiti" glede *hardwarea*. Do te faze pokušajte izbjeći uobičajenu audiofilsku "zamku" i kupovati još malo bolje kabele koji koštaju i više nego vaša cjelokupna diskoteka. No, kad dostignete tu fazu, tada je zaista preporučljivo da svoj audiosistem poslušate posve analitički, kao i sisteme vaših prijatelje ili audiodealera i potom odaberete nešto zaista dobro po vlastitom ukusu. To je ipak važno jer dobar audiosistem često nam omogućava lakše prihvaćanje novih glazbenih djela. Vrlo je teško upoznavati se s baroknom polifonijom ili kompleksnom elektroničkom glazbom posredstvom tranzistora. Analitički način slušanja nužan je i kada ste prisiljeni zamijeniti neispravnu audiokomponentu. Dakle, i "čisti" glazbenici u takvoj situaciji moraju "uključiti" analitički način slušanja, po mogućnosti pozvati u pomoć tehnički nadarenijeg prijatelje ili znanca i nakratko se posvetiti problemu (iz)vrsnosti glazbene reprodukcije.

Pitanje pitanje postavljeno u naslovu dovelo nas je do odgovora koji u sebi zapravo sadržava osnovnu misiju našega časopisa - širenje glazbenih horizonata i premošćivanja jaza između onih posvećenih samo glazbi i onih (odveć) audiofiski orijentiranih. Promicanjem sveukupne glazbene kulture nastojimo vam pomoći pri odabiru pravih nosača zvuka za vašu diskoteku,

kao i pri nabavi audiourečaja, kako onih pristupačnih cijenom, tako i onih vrhunskih.

Nadamo se da u tome i uspijevamo, tj. da smo svima vama bili od pomoći tijekom proteklih sedam godina izlaženja. Naravno, i spomenute prezentacije tome itekako dobro služe, kao i živ(opisn)e diskusije iskusnih audiofila koje se događaju na takvim okupljanjima u prisutnosti onih mlađih i željnih znanja.